

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук

Кафедра історії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія та культура України

Галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність 12 Медицина

Розробник

Владислав

ПАРХОМЕНКО

Завідувач кафедри розробника

Ірина МІРОНОВА

Гарант освітньої програми

Валерій ЧЕРНО

Директор ННМІ

Олена КУЗНЕЦОВА

Начальник НМВ

Євгенія ПОСТИКІНА

Миколаїв – 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Історія та культура України	
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	
Спеціальність	12 Медицина	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітньо-професійна програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1	
Навчальний рік	2025-2026 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	1	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	Всього – 90 годин	
	15 годин	
	15 годин	
	60 години	
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітньо-професійній програмі

Програма дисципліни «Історія та культура України» відповідає вимогам освітньо-професійної програми щодо системи знань, вмінь та рівня їхньої сформованості, що має забезпечити набуття здобувачем вищої освіти особистісно-професійних якостей.

Контроль за роботою здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом складання заліку. Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до шкали оцінювання.

Метою викладання навчальної дисципліни є розкрити процеси суспільного та культурного розвитку, завдяки яким формувалась національна культура і національна свідомість, все те, що притаманно українському народові. Спрямувати творчу особистісну орієнтацію здобувачів вищої освіти до цінностей сучасного світу, забезпечувати диференційований підхід до різноманітних мистецьких надбань, їх аналізу.

Основними *завданнями* вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є:

- вироблення вмінь аналізувати й оцінювати явища суспільно-політичного та культурного розвитку українського суспільства в контексті світової історії;
- визначення основних теоретичних засад для розуміння процесів історії культури України, її ролі в історії культури людства;
- поглиблення знань з історії та культури України;
- вироблення вмінь зіставляти історичні, культурні процеси з епохами, суспільно-політичними та культурними процесами у світовій історії;
- формування самостійного мислення та навичок аналізу закономірностей культурних процесів;
- формування свідомості громадянина й патріота України;

Розроблена програма відповідає освітньо-професійній програмі та орієнтована на **формування компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК)

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Денна форма навчання

	Теми	Лекції	Семинарські,	Самостійна робота
1	Предмет, завдання та філософсько-теоретичні засади курсу.	2	2	6
2	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X – XIV ст.).	2	2	6
3	Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-Польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.).	2	2	6
4	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII–поч. XVIII ст.).	2	2	6
5	Історико-культурний розвиток українських земель XVIII ст.	2	2	6
6	Особливості національного відродження України у XIX ст.	2	2	6
7	Україна на зламі епох: революційні перетворення 1917-1921 рр.	1	1	8
8	Україна у політичному просторі тоталітаризму та посттоталітаризму (20–80 рр. XX ст.).	1	1	8
9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – початок XXI ст.).	1	1	8
Всього за курсом		15	15	60

4. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Предмет, завдання та філософсько-теоретичні засади курсу 1. Предмет і завдання курсу «Історія та культура України». 2. Основні концепції історії та культури в ретроспективі, сучасні інтерпретації. 3. Взаємозв'язок культури, природи та цивілізації в історичному контексті.
2	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X – XIV ст.). 1. Утворення давньоруської держави – Київської Русі. 2. Політичний розвиток Київської Русі у X – I пол. XI ст.

	3. Соціальна структура населення Київської Русі. 4. Русь і кочовий світ. 5. Особливості культурного розвитку Київської Русі. 6. Галицько-Волинського князівство в історії України.
3	Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-Польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.) 1. Українські землі у складі Великого князівства Литовського. 2. Люблінська унія та її наслідки. 3. Берестейська церковна унія. 4. Українська духовна культура у добу Відродження та Реформації XIV – XVI ст. як складова загальноєвропейських культурних процесів. 5. Полемічна література. 6. Книгодрукування. Острозька Біблія.
4	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII–поч. XVIII ст.) 1. Запорозька Січ: виникнення, структура, організація, значення. 2. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст. 3. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. 4. Україна в добу «Руїни» (II пол. 17 ст.) 5. Гетьманування І. Мазепи. 6. Особливості українського бароко.
5	Історико-культурний розвиток українських земель XVIII ст. 1. Ліквідація російським урядом автономії Гетьманщини. 2. Правобережна Україна у II пол. 18 ст. 3. Гайдамацький та опришківський рух. 4. Українське музичне мистецтво. 5. Українська література. 6. Український живопис.
6	Особливості національного відродження України у XIX ст 1. Особливості соціально-економічного розвитку укр. земель у складі Австро-Угорщини та Російської імперії. 2. Кирило-мефодіївське товариство. 3. Революція 1848-1849 рр. в західноукраїнських землях. 4. Український студентський рух у II пол. XIX ст. 5. Український театр. 6. Основні риси розвитку української літератури.
7	Україна на зламі епох: революційні перетворення 1917-1921 рр. 1. Українська Центральна Рада (березень 1917-квітень 1918 рр.) 2. Гетьманат П. Скоропадського 1918 р. 3. ЗУНР (1918-1919 рр.) 4. Директорія УНР (1918-1920 рр.) 5. Боротьба за автокефалію української церкви. 6. Зміни в культурно-освітній сфері.

8	Україна у політичному просторі тоталітаризму та посттоталітаризму (20–80 рр. XX ст.) 1. Політика українізації: завдання та наслідки. Розвиток освіти. 2. Літературні угруповання «Гарт», «Плуг», «Ланка», «Молодняк», ВАПЛІТЕ: цілі та досягнення. 3. Масові політичні репресії в Україні 1930-х рр.: причини і наслідки. 4. Український кінематограф 1920-1930-хх рр. 5. Дисидентський рух в Україні (1960-1980-ті рр.). 6. Україна в добу «перебудови» (1985-1990 рр.)
9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) 1. Суспільно-політичні події 1990- 1991 рр. Проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. 2. Особливості політичних процесів (Помаранчева революція, Євромайдан). 3. Україна перед глобальними зовнішніми викликами (2014-2023 рр.) 4. Церковне життя в Україні. 5. Зміни в освітній сфері. 4. Нове осмислення української традиції і європейського культурного простору у літературі, театрі, кіномистецтві, ЗМІ.

4.2. План семінарських занять

№	Тема заняття / план
1	Предмет, завдання та філософсько-теоретичні засади курсу 1. Предмет і завдання курсу «Історія та культура України». 2. Основні концепції історії та культури в ретроспективі, сучасні інтерпретації. 3. Взаємозв'язок культури, природи та цивілізації в історичному контексті.
2	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X – XIV ст.) 1. Утворення давньоруської держави – Київської Русі. 2. Політичний розвиток Київської Русі у X – I пол. XI ст. 3. Соціальна структура населення Київської Русі. 4. Русь і кочовий світ. 5. Особливості культурного розвитку Київської Русі. 6. Галицько-Волинського князівство в історії України.
3	Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-Польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.) 1. Українські землі у складі Великого князівства Литовського. 2. Люблінська унія та її наслідки. 3. Берестейська церковна унія. 4. Українська духовна культура у добу Відродження та Реформації XIV – XVI ст. як складова загальноєвропейських культурних процесів. 5. Полемічна література. 6. Книгодрукування. Острозька Біблія.

4	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII– поч. XVIII ст.) 1. Запорозька Січ: виникнення, структура, організація, значення. 2. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст. 3. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. 4. Україна в добу «Руїни» (II пол. 17 ст.) 5. Гетьманування І. Мазепи. 6. Особливості українського бароко.
5	Історико-культурний розвиток українських земель XVIII ст. 1. Ліквідація російським урядом автономії Гетьманщини. 2. Правобережна Україна у II пол. 18 ст. 3. Гайдамацький та опришківський рух. 4. Українське музичне мистецтво. 5. Українська література. 6. Український живопис.
6	Особливості національного відродження України у XIX ст. 1. Особливості соціально-економічного розвитку укр. земель у складі Австро-Угорщини та Російської імперії. 2. Кирило-мефодіївське товариство. 3. Революція 1848-1849 рр. в західноукраїнських землях. 4. Український студентський рух у II пол. XIX ст. 5. Український театр. 6. Основні риси розвитку української літератури.
7	Україна на зламі епох: революційні перетворення 1917-1921 рр. 1. Українська Центральна Рада (березень 1917-квітень 1918 рр.) 2. Гетьманат П. Скоропадського 1918 р. 3. ЗУНР (1918-1919 рр.) 4. Директорія УНР (1918-1920 рр.) 5. Боротьба за автокефалію української церкви. 6. Зміни в культурно-освітній сфері.
8	Україна у політичному просторі тоталітаризму та посттоталітаризму (20–80 рр. XX ст.) 1. Політика українізації: завдання та наслідки. Розвиток освіти. 2. Літературні угруповання «Гарт», «Плуг», «Ланка», «Молодняк», ВАПЛІТЕ: цілі та досягнення. 3. Масові політичні репресії в Україні 1930-х рр.: причини і наслідки. 4. Український кінематограф 1920-1930-х рр. 5. Дисидентський рух в Україні (1960-1980-ті рр.). 6. Україна в добу «перебудови» (1985-1990 рр.)
9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX початок XXI ст.) 1. Суспільно-політичні події 1990- 1991 рр. Проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. 2. Особливості політичних процесів (Помаранчева революція, Євромайдан).

	3. Україна перед глобальними зовнішніми викликами (2014-2023 рр.) 4. Церковне життя в Україні. 5. Зміни в освітній сфері. 4. Нове осмислення української традиції і європейського культурного простору у літературі, театрі, кіномистецтві, ЗМІ.
--	---

5. Завдання для самостійної роботи

	Теми	Денна форма
1	Предмет, завдання та філософсько-теоретичні засади курсу.	6
2	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X – XIV ст.).	6
3	Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-Польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.).	6
4	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII– поч. XVIII ст.).	6
5	Історико-культурний розвиток українських земель XVIII ст.	6
6	Особливості національного відродження України у XIX ст	6
7	Україна на зламі епох: революційні перетворення 1917-1921 рр.	8
8	Україна у політичному просторі тоталітаризму та посттоталітаризму (20–80 рр. XX ст.).	8
9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – початок XXI ст.).	8
	Всього за курсом	60

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне науково-дослідне завдання (**написання реферату**), що є видом позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни та є необхідною умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання сприяє поглибленню та закріпленню теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти при прослуховуванні лекційного курсу та самостійному вивченню дисципліни.

Здобувачам вищої освіти пропонується одна із тем, поданих нижче згідно з графіком захисту. Індивідуальне завдання оцінюється за такими критеріями: самостійність виконання; якість оформлення.

Критерії написання: обсяг: 15 сторінок друкованого тексту без титульного аркуша та списку використаних джерел (формат сторінки – А4; шрифт – Times New Roman; кегль - 14, міжрядковий інтервал – 1,5; береги: справа, зліва, зверху, знизу – 20 мм). Структура роботи: вступ (де здобувач вищої освіти формулює актуальність проблеми, мету власного дослідження та задачі її виконання), основна частина (має містити головні ідеї та факти, а також не менше двох-трьох аргументів на користь висловленої тези. Кожен аргумент має бути підтверджений не менш ніж двома конкретними історичними прикладами чи спиратися на історичні джерела, що дозволяють використати їх як основу для аргумента. Беручи до уваги різні позиції та точки зору, важливим є їх критичний аналіз, а також виявлення власного ставлення до досліджуваної проблеми); висновки (подається авторський аналіз зазначених проблем); список використаних джерел (має налічувати не менше 15 наукових джерел, у тому числі наукові статті, монографії); результат перевірки на антиплагіат. Реферат може супроводжуватися наочністю: фото, географічними картами, малюнками, таблицями тощо.

Темати для написання реферату

1. Східні слов'яни в давнину: суспільний устрій, господарство, вірування.
2. Політичний розвиток Київської Русі у I половині X ст.
3. Русь і Візантія 9-12 ст.
4. Русь і кочовий світ 10-13 ст.
5. Давньоруська держава за князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
6. Література Давньоруської держави.
7. Писемність, освіта та наукові знання Київської Русі.
8. Галицько-Волинська держава та її місце в історії України.
9. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.
10. Український Ренесанс кінця XVI – першої третини XVII століть та його особливості.
11. Діяльність братських шкіл в Україні.
12. Люблінська та Берестейська унії та їх наслідки.
13. Утворення, організація та військове мистецтво українського козацтва.
14. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст.
15. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького.
16. Україна в добу «Руїни» (II пол. 17 ст.)
17. Культурно-просвітницька діяльність Петра Могили.
18. П. Орлик та його Конституція 1710 р.

19. Особливості літератури, театру та музичної творчості кінця XVIII — середини XIX ст.
20. Політика Австрійської монархії в західноукраїнських землях в кінці XVIII — першій половині XIX століття.
21. Кирило-мефодієвське товариство.
22. Революція 1848-1849 рр. в західноукраїнських землях.
23. Національна ідея у філософському світогляді М. Драгоманова.
24. Український студентський рух у II пол. XIX ст.
25. Роль М. Грушевського у національно-культурному розвитку України.
26. Український театр II пол. XIX — поч. XX ст.
27. Українська література II пол. XIX — поч. XX ст.
28. Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XIX — на початку XX ст.
29. Українські Січові Стрільці в роки Першої світової війни.
30. Політичний портрет С. Петлюри.
31. Українська Центральна Рада (березень 1917-квітень 1918 рр.)
32. Гетьманат П. Скоропадського 1918 р.
33. ЗУНР (1918-1919 рр.)
34. Директорія УНР (1918-1920 рр.)
35. Селянсько-повстанський рух на Півдні України (1918-1921 рр.)
36. Масові політичні репресії в Україні 1930-х рр.: причини і наслідки.
37. Український кінематограф 1920-1930-х рр.
38. Українська церква в умовах радянського тоталітаризму.
39. Соціально-економічний та політичний розвиток західноукраїнських земель в 1920 — 30-ті роки.
40. Місце та роль О. Довженка у світовому кінематографі.
41. Дисидентський рух в Україні (1960-1980-ті рр.).
42. Україна в добу «перебудови» (1985-1990 рр.)
43. Політичний портрет Л. Кравчука
44. Художня культура України у добу незалежності.
45. Церковне життя в незалежній Україні.

6. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, який проводиться в усній формі. Робота здобувачів вищої освіти оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо здобувач вищої освіти не відвідував курс лекцій, семінарські заняття та не виконав контрольні заходи, а отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

Питання для підготовки до заліку з дисципліни «Історія та культура України»

1. Предмет і завдання курсу «Історія та культура України». Основні концепції історії та культури в ретроспективі, сучасні інтерпретації.
2. Джерела вивчення та чинники становлення української історії та культури.
3. Виникнення та розвиток ранньофеодальної держави східних слов'ян – Київської Русі. Вплив християнства на розвиток давньої культури.
4. Східні слов'яни в давнину: суспільний устрій, господарство, вірування.
5. Політичний розвиток Київської Русі у I половині X ст.
6. Русь і Візантія 9-12 ст.
7. Русь і кочовий світ 10-13 ст.
8. Давньоруська держава за князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
9. Література Давньоруської держави.
10. Писемність, освіта та наукові знання Київської Русі.
11. Галицько-Волинська держава та її місце в історії України.
12. Культурні здобутки Галицько-Волинського князівства.
13. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.
14. Люблінська та Берестейська унії та їх наслідки.
15. Утворення, організація та військово-мистецтво українського козацтва.
16. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст.
17. Національно-визвольна війна під проводом Б. Хмельницького.
18. Політичний портрет Б. Хмельницького.
19. Політичний портрет І. Виговського.
20. Політичний портрет Д. Дорошенка.
21. Україна в добу «Руїни» (II пол. 17 ст.)
22. Культурно-просвітницька діяльність Петра Могили.
23. Політичний портрет І. Самойловича.
24. Політичний портрет І. Мазепи
25. Політичний портрет І. Скоропадського.
26. Політичний портрет П. Полуботка.
27. Політичний портрет Д. Апостола.
28. П. Орлик та його Конституція 1710 р.
29. Українська духовна культура у добу Відродження та Реформації XIV – XVI ст. як складова загальноєвропейських культурних процесів.
30. Розвиток освіти. Українські гуманісти.
31. Діяльність братств та культурно-освітніх осередків.
32. Полемічна література.
33. Книгодрукування. Острозька Біблія.

34. Музична культура України доби Відродження.
35. Феномен козацької культури.
36. Розвиток освіти та науки. «Золота доба» Києво-Могилянської академії.
37. Бароко в архітектурі та живописі України.
38. Діяльність «Руської трійці» в Галичині.
39. Особливості літератури, театру та музичної творчості кінця XVIII — середини XIX ст.
40. Політика Австрійської монархії в західноукраїнських землях в кінці XVIII — першій половині XIX століття.
41. Кирило-мефодієвське товариство.
42. Революція 1848-1849 рр. в західноукраїнських землях.
43. Національна ідея у філософському світогляді М. Драгоманова.
44. Український студентський рух у II пол. XIX ст.
45. Роль М. Грушевського у національно-культурному розвитку України.
46. Український театр II пол. XIX — поч. XX ст.
47. Українська література II пол. XIX — поч. XX ст.
48. Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XIX — на початку XX ст.
49. Українські Січові Стрільці в роки Першої світової війни.
50. Політичний портрет С. Петлюри.
51. Політичний портрет В. Винниченка.
52. Українська Центральна Рада (березень 1917-квітень 1918 рр.)
53. Гетьманат П. Скоропадського 1918 р.
54. ЗУНР (1918-1919 рр.)
55. Директорія УНР (1918-1920 рр.)
56. Селянсько-повстанський рух на Півдні України (1918-1921 рр.)
57. Масові політичні репресії в Україні 1930-х рр.: причини і наслідки.
58. Український кінематограф 1920-1930-х рр.
59. Українська церква в умовах радянського тоталітаризму.
60. Соціально-економічний та політичний розвиток західноукраїнських земель в 1920 — 30-ті роки.
61. Літературні угруповання «Гарт», «Плуг», «Ланка», «Молодняк», ВАПЛІТЕ: цілі та досягнення.
62. Наступ тоталітаризму на українську культуру. «Розстріляне відродження».
63. Освітня Миколаївщина — жертви сталінських репресій.
64. Місце та роль О. Довженка у світовому кінематографі.
65. Дисидентський рух в Україні (1960-1980-ті рр.).
66. Україна в добу «перебудови» (1985-1990 рр.)
67. Політичний портрет Л. Кравчука

68.Розвиток української культури на сучасному етапі: література, образотворче мистецтво, кіно, театр, музика, музейна справа та ін.

69.Церковне життя в незалежній Україні.

70.Культурний розвиток Миколаївщині в незалежній Україні.

Кожне питання у білеті оцінюється в 10 балів.

Приклад залікового білету

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ Рівень вищої освіти перший: бакалаврський Спеціальність Семестр 1 Навчальна дисципліна «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ» ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № ____ 1.Література Давньоруської держави. 2.Книгодрукування. Острозька Біблія. 3. ЗУНР (1918-1919 рр.) 4. Церковне життя в незалежній Україні. Затверджено на засіданні кафедри історії Протокол № ____ від ____ 20__ року Завідувачка кафедрою ____ Міронова І.С. Екзаменатор ____ Пархоменко В.А.

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	9 семінарських занять. Максимальна кількість балів на семінарі – 10 (9*10)	90
2	Індивідуальне завдання	Контрольна робота -10, реферат - 20	30
3	Залік	У кожному заліковому білеті по 4 питання. Кожне питання оцінюється по 20 балів.	80
	Всього		200

Опитування та виступи на семінарських заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння здобувачів вищої освіти самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

5 балів виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- у повному обсязі (на 100 %) підготував семінарське заняття, відповідно до змісту розкрив поставлену перед ним проблему;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) запитання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;
- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтував хід власних думок.

3-4 бали виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував 75 % семінарського заняття, відповідно до змісту розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ,
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою,
- загалом правильно виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтував хід власних думок.

1-2 бали виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував 50 % семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;
- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів збоку викладача чи інших здобувачів вищої освіти, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;
- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок.

0 балів виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 25 %, відповідно до змісту не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;
- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;
- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

Критеріями оцінювання самостійної роботи (індивідуально науково-дослідних робіт) виступають:

- повнота розкриття матеріалу (50 % оцінки);
- правильність застосування одержаних теоретичних знань на практиці (25 % оцінки);
- обґрунтованість висновків (25 % оцінки).

Критерії оцінювання індивідуально науково-дослідної роботи

- **20-25 балів** виставляється якщо виконані всі вимоги до написання есе; позначена проблема та обґрунтована її актуальність; зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему та логічно викладені авторські судження та оцінки; кожен аргумент підтверджений не менш ніж двома конкретними історичними прикладами чи спиратися на історичні джерела, що дозволяють використати їх як основу для аргументу; сформульовано висновки; тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотриманні вимоги до зовнішнього оформлення. Список використаних джерел налічує не менше 15 наукових джерел, у тому числі наукові статті, монографії. Есе супроводжується наочністю: наприклад, презентацією, інфографікою, відео, фото, географічними картами, малюнками, музикою, таблицями тощо. Відсутність плагіату.
- **15-19 балів** виставляється, якщо основні вимоги до есе виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, не витриманий обсяг есе; є упущення в оформленні.
- **10-14 балів** виставляється, якщо основні вимоги до есе виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг есе; є упущення в оформленні.
- **5-9 балів** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до написання есе. Зокрема, тема висвітлена лише частково. Відсутній висновок.
- **1-4 бали** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до написання есе. Зокрема, допущені фактичні помилки у змісті есе, відсутній висновок.
- **0 балів** виставляється, якщо тема есе не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми.

Критерії оцінювання заліку:

- **30 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при глибоких та всебічних знаннях проблеми, грамотному та злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко та правильно робити умовиводи, використовуючи при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні та глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;

- **25-29 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при глибоких та всебічних знаннях проблеми, грамотному та злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко та правильно робити умовиводи, використовуючи при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо здобувачем вищої освіти дані правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;

- **20-24 бали** виставляються здобувачеві вищої освіти при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання екзаменаційного білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;

- **15-19 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання екзаменаційного білету, уміння підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять та категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна – дві несуттєві помилки;

- **10-14 бали** виставляються здобувачеві вищої освіти, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях та логічні похибки;

- **5-9 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання екзаменаційного білету, які свідчать про неправильне розуміння суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнанні основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання та нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;

- **0-4 бали** виставляються здобувачеві вищої освіти, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання та нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.

8. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1.	Бакалець О.А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ століття. Львів: Магнолія, 2024. 597 с.
2.	Зінкевич Р.Д., Ратушна О.М., Нагірняк А.Я. Історія державності та культури України. Львів: Львівська політехніка, 2023. 240 с.
3.	Лазарович М. Історія та культура України: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 731 с.
4.	Сабадаш Ю.С., Нікольченко Ю.М., Дабло Л.Г. Історія української культури. Курс лекцій. К.: Ліра-К, 2022 . 230 с.
5.	Каденюк О.С., Сажко В.В. Історія та культура України: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Кам'янець-Подільський, 2022. 445 с.
6.	Історія української культури: навч. посібник / О.Ю. Павлова та ін. К.: Центр учбової літератури, 2017. 343 с.
7.	Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник / За ред. С.М. Клапчука. К. : Знання-Прес, 2018. 351 с.
8.	Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура / М.В. Кордон. К.: Центр учбової літератури, 2015. 576 с.
9.	Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. А. Ярися, В. Мельника. Львів: Світ, 2017. 568 с.
10.	Попович М.В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. К.: АртЕК,

	2016. 728 с.
11.	Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: навч. посібник / О.Л. Шевнюк. К.: Знання-Прес, 2017. 277 с.
12.	Шейко В.М. Історія української культури: навч. посібник / В.М. Шейко, В.Я. Білоцерківський. К.: Знання, 2016. 413 с.
13.	Шейко В.М. Історія української культури: навч. посібник / В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська. К.: Кондор, 2018. 264 с.

Додаткові:

1.	Абрамович С.Д. Церковне мистецтво. К.: Кондор, 2005. 208 с.
2.	Богущкий Ю.П. Стан та перспективи розвитку культури в Україні. К.: ДАКККіМ, 2004. 51 с.
3.	Вечерський В.В. Українські дерев'яні храми. К.: Наш час, 2007. 269 с.
4.	Горський В.С. Історія української філософії: курс лекцій. К.: Наукова думка, 1997. 286 с.
5.	Горський В.С. Філософія в українській культурі: методологія та історія. Філософські нариси. К.: Центр практичної філософії, 2001. 236 с.
6.	Жишкович В.І. Пластика Русі-України: Х – перша половина XIV століть. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1999. 240 с.
7.	Історія декоративного мистецтва України: У 5 т. Т. 1 Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / гол. ред. Г. Скрипник. К., 2010. 480 с.
8.	Історія України в особах: IX–XVIII століття / В. Замлинський та ін. К.: Україна, 1993. 396 с.
9.	Історія українського мистецтва: у п'яти томах. Т. 2: Мистецтво середніх віків / гол. ред. Г. Скрипник. К., 2010. 1296 с.
10.	Історія українського мистецтва: У п'яти томах. Т. 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII століття / гол. ред. Г. Скрипник. К., 2011. 1088 с.
11.	Корній Л.П. Історія української музики. Частина 1: Від найдавніших часів до середини XVIII століття. Київ-Харків-Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 1996. 314 с.
12.	Кривич Д.П. Українське мистецтво: Навч. посібник: У 3 ч. Ч. 2. Львів: Світ, 2004. 268 с.
13.	Левченко М. Українська художня культура: навч. посібник. Херсон, 2009. 103 с.
14.	Лозко Г. Етнологія України: Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. К.: АртЕК, 2001. 304 с.
15.	Макаров А. Світло українського бароко. К.: Мистецтво, 1994. 288 с.
16.	Макарчук С.А. Етнічна історія України: навч. посібник. К.: Знання, 2008. 472 с.
17.	Михайлова Р.Д. Художня культура Галицько-Волинської Русі. К.: Слово, 2007. 490 с.
18.	Овсійчук В. Українське малярство Х–XVIII ст. Проблеми кольору. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 344 с.
19.	Пархоменко В.А. Українська Центральна Рада та Гетьманат П.

	Скоропадського в мемуарній спадщині. Миколаїв: ЧНУ ім. П. Могили, 2025. 160 с.
20.	Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. К.: Майстерня Білецьких, 2007. 256 с.
21.	Русин М.Ю. Історія української філософії: навч. Посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 591 с.
22.	Семчишин М. Тисяча років української культури. Короткий огляд історико-культурного процесу. Київ - Торонто-Сідней, 1990.
23.	Степовик Д. Історія української ікони Х–ХХ століть. К.: Либідь, 2004. 442 с.
24.	Український іконопис XII – XIX ст. К.: Галерея, 2005. 256 с.
25.	Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю.П. Богуцького. К.: Знання, 2007. 679 с.
26.	Уманцев С.Ф. Мистецтво давньої України. Історичний нарис. К.: Либідь, 2002. 328 с.
27.	Феномен Петра Могили: Біографія. Діяльність. Позиція / Климів В. та ін. К.: Дніпро, 1996. 270 с.
28.	Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії. К.: Вид дім «КМ Академія», 2003. 184 с.
29.	Художня культура України: навч. посібник / за заг. ред. Л.М. Масол. Харків: Ранок, 2010. 240 с.
30.	Чижевський Д.І. Історія української літератури. К.: Академія, 2008. 568 с.
<i>Електронні ресурси:</i>	
1.	http://litopys.org.ua/
2.	http://pidruchniki.ws/kulturologiya/
3.	http://www.info-library.com.ua/books.html